

Віолетта Зименкова

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

СТРАТЕГІЯ США «НОВИЙ ШОВКОВИЙ ШЛЯХ»: ОСНОВНІ ІДЕЇ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Violetta Zymenkova

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

THE US NEW SILK ROAD STRATEGY: KEY IDEAS AND PROBLEMS OF IMPLEMENTATION

This article is devoted to the analysis of the US New Silk Road Strategy. The initiative is designed to maintain regional security by linking Central and South Asian countries through trade after the withdrawal of troops from Afghanistan. Much attention is paid to the significant projects of the American initiative such as TAPI and CASA-1000. The developments in the trade, transport, customs and border operations are explored. The purpose of the research is to determine weak sides and implementation problems of the American strategy. The article also analyses the inner barriers in the region for the New Silk Road Strategy. The author proposes own vision of the solutions to overcome the investigated problems. The article touches upon Russia's influence in the region, China's 'Silk Road Economic Belt' Strategy and the possible gain from the cooperation of the US and China for the sustainable development in the Central Asia.

Key words: New Silk Road Strategy, Afghanistan, USA, Central Asia, TAPI, CASA-1000, China.

Постановка проблеми. Після розпаду СРСР США стала однією з перших держав, що усвідомила важливість встановлення контактів із новоствореними державами Центральної Азії. Інтерес до регіону зумовлений його геостратегічної важливістю, розташуванням на перетині комунікаційних ліній та наявністю великих покладів природних ресурсів. В той же час в регіоні існує багато факторів нестабільності та ризиків. У березні 2005 року відомим американським вченим та експертом з країн Центральної Азії Фредеріком Старром була розроблена концепція «Партнерство Великої Центральної Азії для Афганістану та його сусідів», яка отримала своє продовження в стратегії «Новий Шовковий шлях», оприлюдненою в 2011 році державним секретарем Гіллари Клінтон. Шляхом запровадження економічної взаємодії центральноазійських держав із Афганістаном, стратегія США націлена на підтримання безпеки після виведення військ із Афганістану.

Мета дослідження. Мета статті – проаналізувати стратегію США «Новий Шовковий шлях» та виявити її слабкі сторони і можливі перешкоди на шляху до її імплементації. Запропонувати шляхи вирішення встановлених проблем.

Результати дослідження

У липні 2011 року в ході візиту до Індії державний секретар Гіллари Клінтон оголосила, що після 2014 року, коли почнеться виведення військ з Афганістану, Сполучені Штати мають намір підтримувати безпеку в Центральній Азії запуском стратегії «Новий Шовковий шлях», що спрямована на поліпшення стабільності шляхом сприяння та активізації регіонального співробітництва в галузях торгівлі, енергетики та перевезень.

Стратегія США «Новий Шовковий шлях» націлена на просування лібералізації торгівлі і, як наслідок, збільшення її обсягів, встановлення та стимулювання економічного співробітництва між країнами Південної і Центральної Азії. У своїй ініціативі Гіллари Клінтон закликала до відродження стародавнього Шовкового шляху та запропонувала будувати міжнародну мережу та мережу економічних і транзитних з'єднань. В рамках «Нового Шовкового шляху» Гіллари Клінтон наголосила на важливості будівництва нових залізничних ліній, автомобільних доріг і енергетичної інфраструктури, запуску трубопроводу з Туркменістану через Афганістан та Пакистан до Індії (ТАПІ). Окремо зазначається необхідність реконструкції об'єктів на прикордонних переходах та

усунення бюрократичних бар'єрів та інших перешкод на шляху вільного потоку товарів і людей¹.

Гілларі Клінтон відмітила, що у баченні США туркменські газові родовища могли б допомогти задовольнити зростаючі енергетичні потреби Пакистану та Індії і забезпечити значні доходи від транзиту як Афганістану, так і Пакистану. Таджикицька бавовна може бути перетворена в індійську постільну білизну, меблі та фрукти з Афганістану можуть знайти свій шлях на ринки Астани або Мумбаї і за його межами. В цілому, зростання регіональної торгівлі може відкрити нові джерела сировини, енергії і сільськогосподарської продукції для кожної країни регіону².

Очікується, що ініціатива «Новий Шовковий шлях» допоможе забезпечити необхідну підтримку безпеки в Афганістані після виведення військ. Якщо Афганістан увійде до економічного життя регіону, це підвищить можливості залучення нових інвестицій, надасть додаткові вигоди від ресурсного потенціалу країни та забезпечить підвищення економічних можливостей³.

Інше важливе завдання ініціативи полягає в забезпеченні економічного імпульсу для сусідів Афганістану, в тому числі для республік Центральної Азії. Незважаючи на володіння значними природними ресурсами та великий економічний потенціал, Центральна Азія залишається одним з найменш інтегрованих у світову економіку регіонів. «Новий Шовковий шлях» може сприяти економічному зростанню країн Центральної Азії, а також інтеграції їх в світову економіку шляхом впровадження модернізованої інфраструктури та ефективної транскордонної торгівлі.

Інтереси Сполучених Штатів в Центральній Азії не обмежуються тільки сприянням економічному розвитку. Ініціатива поширюється і на політичну площину: Сполучені Штати покликані допомогти центральноазійським країнам у формуванні громадянського суспільства, забезпеченні верховенства закону і вирішенні проблем прав людини. Для досягнення цих завдань, Сполучені Штати планують використовувати дипломатичну взаємодію та двосторонню і багатосторонню допомогу.

Вашингтон вже надав значну фінансову підтримку державам Центральної Азії. У період з 1992 по 2014 рік надана економічна та військова допомога центральноазійським державам склала 6,8 млрд доларів, досягнувши піку в 649 млн доларів в 2010 році в період найбільшої активності США в Афганістані і присутності в країні 100 000 американських військовослужбовців⁴.

Державний департамент США виокремлює низку інфраструктурних проектів в рамках «Нового Шовкового шляху». Серед них: реконструкція автомобільної мережі між північними і центральними областями Афганістану (тунель Саланг, ділянки Мазарі-Шаріф – Дара-і-Суф, Якавланг – Баміан), прокладка волоконно-оптичних кабелів між великими містами Афганістану і сусідніми країнами, розширення портових споруд на прикордонній Амудар'ї.

Сьогодні окремі об'єкти здані в експлуатацію: за фінансової підтримки США зведено кілька мостів через р. Пяндж, що з'єднали автотранспортні системи Афганістану і Таджикистану. У листопаді 2011 року була завершена залізниця Хайратон – Мазарі-Шаріф з Узбекистану, яка вперше відкрила для південного сусіда регулярний залізничний вихід до Центральної Азії. Гілка потенційно розглядається як перший крок в амбітній програмі створення залізничного півкільця, що покриє північний Афганістан зі Сходу на Захід.

Вже відбувається постачання електроенергії з Узбекистану і Туркменістану малому бізнесу і урядовим будівлям в Афганістані, було збудовано та відремонтовано більше 3000 км автомобільних доріг в Афганістані. США здійснили підтримку вступу Казахстану та Афганістану до СОТ⁵.

Варто окремо відзначити трубопровід ТАПІ (Туркменістан–Афганістан–Пакистан–Індія), що є однією з важливих складових Нового Шовкового шляху. Цей 1814-кілометровий трубопровід

¹ Clinton, Hillary. Progress Noted, but Questions Remain Over 'New Silk Road' Initiative. *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/secretary/rm/2011/07/168840.htm>> (2016, березень, 04).

² Hillary Clinton. Progress Noted, but Questions Remain Over 'New Silk Road' Initiative. *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/secretary/rm/2011/07/168840.htm>> (2016, березень, 04).

³ Hormats, Robert. The United States' "New Silk Road" Strategy: What is it? Where is it Headed? *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/e/rls/rmk/2011/174800.htm>> (2016, березень, 04).

⁴ United States Agency for International Development. U.S. Overseas Loans and Grants: Obligations and Loan Authorizations, July 1, 1945-September 30, 2013. *USAID Foreign Aid Explorer*. <https://explorer.usaid.gov/prepared/Total_Economic_and_Military_Assistance_1946-2013.xlsx> (2016, березень, 10).

⁵ Pyatt, Geoffrey. Delivering on the New Silk Road. *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/p/sca/rls/rmks/2012/194735.htm>> (2016, березень, 15).

повинен транспортувати каспійський газ з Туркменістану через Афганістан і Пакистан до Індії¹. За останніми даними, здати його в експлуатацію, включаючи допоміжну наземну інфраструктуру, планується в грудні 2019 року². Річна потужність нового газопроводу становитиме 33 мільярди кубометрів. Проект нового газопроводу реалізується на підставі міжурядових угод, укладених між чотирма державами. Будівництво газопроводу почалось 13 грудня 2015 року.

Ресурсною базою нової енергетичної магістралі стане газове родовище «Галкиниш». В рамках першого етапу облаштування цього родовища, здійсненого Державним концерном «Туркменгаз» спільно з зарубіжними партнерами, у 2013 році був зданий в експлуатацію комплекс заводів потужністю 30 мільярдів кубометрів товарного газу на рік. У 2014 році почалося будівництво об'єктів другої черги промислового освоєння «Галкиниш», також розрахованих на виробництво 30 мільярдів кубометрів товарного газу в рік. Об'єкти третьої черги промислового освоєння газового родовища «Галкиниш» почали будувати у грудні 2015 року.

Туркменський газ допоможе покрити зростаючу необхідність в газі в Індії та Пакистані, в яких до 2030 року потреби можуть зрости вдвічі. Крім того, трубопровід зменшить постійний дефіцит енергоресурсів в транзитному Афганістані.

Іншою важливою складовою Нового Шовкового шляху є проект CASA-1000, що має на меті доставку гідроенергії з Киргизстану і Таджикистану в Афганістан і Пакистан. CASA розшифровуються як «Central Asia South Asia», в той час як 1000 – це кількість МВт, що повинні надходити до Пакистану.

Цей проект являє собою потенційно цікаву сферу співробітництва США та Китаю. CASA-1000 підтримується урядом США та фінансується Світовим банком і Ісламським банком розвитку. США вже виділили на будівництво мережі 15 млн доларів³. Міжурядова Рада координує планування за участю представників чотирьох країн-учасниць.

Після декількох років політичного сперечання, в квітні 2015 року Афганістан, Пакистан, Киргизстан і Таджикистан підписали спільні енергетичні договори купівлі-продажу на засіданні Міжурядової Ради в Стамбулі. В угоді викладено плани по лінії електропередачі, яка бере свій початок в Киргизстані, проходить через Таджикистан і Афганістан і закінчується в Пакистані. Лінія буде здатна передавати 1000 МВт в Пакистан і 300 МВт в Афганістан.

Проект сприятиме вирішенню проблеми постійної нестачі енергоресурсів в Пакистані, забезпечить електроенергією протягом літніх місяців, коли попит на електроенергію в Пакистані досягає піку. Афганістан, як очікується, отримуватиме приблизно 45 млн доларів на рік у вигляді доходів від транзиту. CASA-1000 є проектом, що може прискорити регіональну взаємодію, включаючи Афганістан в спільне майбутнє з центральноазійськими державами. В даний час проект планується завершити в 2018 році⁴.

Крім розвитку капіталомістких проектів, таких як трубопроводи і залізниці, поступово реалізується спрощення процедур перетину кордонів. Наприклад, в Душанбе відкрився Прикордонний коледж ОБСЄ для керівного складу⁵, в Бішкеку було створено Центр підготовки персоналу Митної служби⁶. Ці ініціативи спрямовані на зміцнення технічних та особистих зв'язків між Афганістаном і центральноазійськими державами, що дозволить зробити Новий Шовковий шлях більш ефективним. Відмічається, що за допомогою США з 2009 року обсяг торгівлі між країнами регіону збільшився на 49 відсотків, з 2011 року середня вартість перетину регіональних

¹ Shine, Jacob. TAPI pipeline to start commercial operation by 2017-18. *Business Standard*. <http://www.business-standard.com/article/economy-policy/tapipeline-to-start-commercial-operation-by-2017-18-113022300169_1.html> (2016, березень, 15).

² Staff Report. Pakistan to get gas under TAPI project till 2019: Khaqan Abbasi. *Pakistan Today*. <<http://www.pakistantoday.com.pk/2016/03/16/national/pakistan-to-get-gas-under-tapi-project-till-2019-khaqan-abbasi>> (2016, березень, 15).

³ U.S. Announces \$15 Million in Funding for CASA-1000 Electricity Project. *US Department of State*. <<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2013/218629.htm>> (2016, березень, 15).

⁴ CASA-1000: Tajikistan to export 1,000MW hydel electricity. *The Express Tribune*. <<http://tribune.com.pk/story/1024352/casa-1000-tajikistan-to-export-1000mw-hydel-electricity>> (2016, березень, 15).

⁵ Afghan, Tajik border officers complete OSCE, UNDP border management training. *OSCE BMSC*. <<http://www.oscebmisc.org/en/news-1>> (2016, березень, 16).

⁶ Ambassador Spratlen Opens New Customs Service Training Center. *Embassy of the United States in Bishkek, Kyrgyz Republic*. <http://bishkek.usembassy.gov/pr_11-05-13_ambassador-spratlen-opens-new-customs-service-training-center.html> (2016, березень, 16).

кордонів знизилась на 15 відсотків, а митні процедури були спрощені в семи афганських пунктах перетину кордону в 2013 року, що заощадує 38 млн доларів на рік¹.

Центральна Азія є регіоном, де перетинаються інтереси великих світових акторів і слід зауважити, що 7 вересня 2013, під час візиту до Казахстану, лідер КНР Сі Цзіньпін оголосив про початок реалізації Китаєм власного глобального інтеграційного проекту «Економічний пояс Шовкового шляху»².

Ініціатива має дві складові, перша покликана створити новий континентальний міст між Європою і Азією, міжнародні коридори економічного співробітництва «Китай-Монголія-Росія», «Китай-Центральна Азія-Західна Азія» і «Китай-Індокитай». Друга складова має на увазі створення безпечних, безперервних та високоєфективних транспортних маршрутів на морі з вузловими точками в найважливіших портах. Із стратегією Китаю тісно пов'язані економічні коридори «Китай-Пакистан» і «Китай-Бангладеш-Індія-М'янма». В китайській стратегії закладено фінансування обсягом 46 млрд доларів, а також пропонується потенційна фінансова допомога з боку Азійського Банку Інфраструктурних Інвестицій³.

Після виведення західного контингенту з Афганістану, Китай може зіштовхнутися із проблемами на своєму кордоні, в світлі чого набуває актуальності участь Китаю в забезпеченні безпеки в Афганістані. Погіршення безпеки і поява «Ісламської держави» спонукало Китай зайняти більш активну позицію в Афганістані. Зазначається, що на початку 2016 року Китай і США, разом з Пакистаном і Афганістаном активізували співробітництво для перезапуску афганського мирного процесу⁴.

Задля забезпечення безпеки в регіоні та форсування економічного розвитку державам потрібно співпрацювати. Проекти США можуть бути потенційно цікавими Пекіну, водночас досвід США протягом останніх двох десятиліть робить його потенційно продуктивним партнером в тих сферах, де поєднуються інтереси двох країн. Пекін та Вашингтон можуть зіткнутися з проблемами в реалізації багатьох своїх ініціатив Шовкового шляху, але деякі з цих проблем можна пом'якшити шляхом прозорості і участі обох держав. Масштаби інвестицій Пекіну можуть надати величезний позитивний вплив в центральноазійських країнах. Наприклад, існує потенціал для взаємодії США і Китаю в розвитку залізниць в Афганістані. Розвиток транспортної інфраструктури грає центральну роль в баченні як Китаю так і США, співпраця держав в цій сфері може стати ключом до швидкого досягнення результатів. Як вже зазначалось, проект CASA-1000 є також потенційно цікавим для співробітництва обох держав.

Адміністрація Барака Обами неодноразово підкреслювала позитивну роль, яку Китай грає в Афганістані і в регіоні. У виступі в березні 2015 року в Інституті Брукінгса, заступник держсекретаря США Тоні Блінкен заявив, що Вашингтон розглядає інвестиції Китаю в інфраструктуру Афганістану як вагомий доповнення до ініціатив США. Блінкен додав, що США бачить «важливу роль Китаю в підтримці розвитку Афганістану»⁵. Але Китай скептично ставиться до подібних заяв США через побоювання, що політика Вашингтону націлена на відсторонення Китаю від регіону. США потрібно заохочувати взаємодію між Китаєм і американськими союзниками в Центральній Азії. Завдяки співпраці та прозорості США і Китай мають потенціал стати партнерами в сприянні економічному зростанню і стабільності в регіоні.

Китай перетворився на важливого партнера країн Центральної Азії та став ключовим актором в регіоні. До входження Китаю в регіон, Центральна Азія мала тільки один шлях експорту енергоносіїв – через мережу трубопроводів радянських часів і Росію. Хоча Росія залишається важливим партнером в Центральній Азії, в тому числі щодо експорту енергоносіїв, її монополія на

¹ U.S. Support for the New Silk Road. *US Department of State*. <<http://www.state.gov/p/sca/ci/af/newsilkroad/>> (2016, березень, 16).

² President Xi Jinping proposes to build a Silk Road Economic Belt with Central Asian countries. <http://www.china.org.cn/travel/revitalize_the_silk_road_in_Shaanxi/2013-11/01/content_30468580.htm> (2016, березень, 16).

³ Wang, Helen H. China's Triple Wins: The New Silk Roads. *Forbes*. <<http://www.forbes.com/sites/helenwang/2016/01/15/chinas-triple-wins-the-new-silk-roads/#28d7b6d6520b>> (2016, березень, 16).

⁴ Macaskill, A. Pakistan, China, U.S. urge Taliban to rejoin Afghan peace talks. *Reuters*. <<http://www.reuters.com/article/afghanistan-taliban-talks-idUSKCN0UW0AP>> (2016, березень, 16).

⁵ The United States and Central Asia: An enduring vision for partnership and connectivity in the 21st century. *Brookings Institution*. <<http://www.brookings.edu/events/2015/03/31-us-central-asia-blinken>> (2016, березень, 17).

торгівлю і доступ до ринків були порушені Пекіном, а разом з ним була порушена і здатність Росії диктувати свою волю в Центральній Азії.

Крім того, в результаті санкцій західних країн, введених відносно Росії у відповідь на агресію проти України, Росія сама прагне до більш тісних економічних зв'язків з Пекіном. Партнерство з Китаєм значно обмежує можливості Москви для геополітичних маневрів в Центральній Азії.

Росія намагається закріпитися в Центральній Азії за допомогою економічного і геополітичного об'єднання – Євразійського економічного союзу (ЄАЕС), створеного в 2014 році на основі Митного союзу та призначеного для посилення російського впливу на пострадянському просторі. Союз зараз включає Росію, Вірменію, Білорусь, Казахстан та Киргизстан. Уряд Таджикистану виявляє слабку зацікавленість в приєднанні до союзу, а Туркменістан і Узбекистан взагалі не виявили жодного інтересу. Держави-члени союзу досі не відчувають жодних вигод від членства, що ширить побоювання, що ЄАЕС не виконує своїх функцій так само, як це не вдалося і Митному союзу. Зазначається, що обсяг торгівлі між членами ЄАЕС і Росією навіть знизився в 2015 році.

Як не дивно, ЄАЕС може перетворитися на засіб впливу в Центральній Азії для Китаю. У травні 2015 року президенти Росії Володимир Путін і Китаю Сі Цзіньпін обговорили можливість координації і навіть інтеграції китайського «Економічного поясу Шовкового шляху» з ЄАЕС з метою створення «єдиного економічного простору»¹.

Військова безпека є єдиною сферою, де Росія продовжує грати унікальну і провідну роль в Центральній Азії. Зв'язки Москви через Організацію договору про колективну безпеку з Казахстаном, Киргизстаном і Таджикистаном, дві російські бази в Таджикистані та Киргизстані, а також космодром в Казахстані допомагають врівноважувати вплив Китаю в справах Центральної Азії.

Однак, навіть у військовій сфері, перспективи для Росії зберегти своє лідерство в Центральній Азії не вселяють оптимізму. Ключовим мотивом російської військової присутності в регіоні є захист від поширення загрози нестабільності з Афганістану. Проте, здатність і готовність Росії грати роль менеджера безпеки в Центральній Азії не вирішена. Так, коли в 2010 році спалахнули міжетнічні зіткнення між киргизами і узбеками, і уряд Киргизстану звернувся за допомогою до Москви, Кремль проігнорував це і вирішив залишитися осторонь².

Дії Росії в Україні та військове втручання в Сирії можуть сприяти подальшій втраті Росією свого впливу в Центральній Азії. Безсумнівно, конфлікт на сході України є важким тягарем для Росії, та залишає Москві менше ресурсів для вирішення проблем безпеки в Центральній Азії.

З політичної точки зору, навіть якщо криза в Україні буде вирішена, Росія навряд чи буде привабливим партнером для сусідів з Центральної Азії, які побоюються територіальних претензій Росії, військового націоналізму і деспотичних підходів до слабших держав. Вірогідно, що держави Центральної Азії будуть шукати партнерів в іншому місці, щоб допомогти збалансувати свого північного сусіда.

Аналізуючи недоліки стратегії США «Новий Шовковий шлях», слід зазначити, що з очевидних політичних причин, Іран, незважаючи на його розташування, зручні торгові шляхи і вплив в регіоні, повністю залишився поза межами Нового Шовкового шляху. Це є суттєвим недоліком, оскільки саме Іран міг би запропонувати альтернативу маршрутам через Афганістан. В той же час нещодавня ядерна угода між Іраном і P5+1 – Китаєм, Францією, Росією, Великобританією, США та Німеччиною – яка набула чинності у жовтні 2015 року³, та дозволила зняти з Ірану міжнародні санкції⁴, надає перспективи розширення відносин з одним із ключових сусідів країн Центральної Азії. Повернення Ірану з ізоляції є позитивною подією для Центральної Азії. Прогрес в нормалізації і розширенні зв'язків з Іраном обіцяє розблокувати ряд важливих економічних, політичних і стратегічних можливостей.

¹ Russia, China agree to integrate Eurasian Union, Silk Road, sign deals. *Russia Today*.

<<https://www.rt.com/business/256877-russia-china-deals-cooperation>> (2016, березень, 21).

² Pan, Philip P. Russia won't intervene in Kyrgyzstan; unrest spreads. *The Washington Post*. <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/06/12/AR2010061200750.html>> (2016, березень, 21).

³ Erdbrink, Th. Iran Is Set to Put Nuclear Deal, Now Ratified, in Motion. *The New York Times*. <<http://www.nytimes.com/2015/10/15/world/middleeast/iran-nuclear-deal-centrifuges.html>> (2016, березень, 16).

⁴ Iran rejoins world economy with sanctions relief. *Al Jazeera*. <<http://www.aljazeera.com/news/2016/01/iran-rejoins-world-economy-sanctions-lifted-160117132734049.html>> (2016, березень, 17).

Слід відмітити певний скептицизм з боку регіональних гравців щодо стратегії США. Сполучені Штати знаходяться на відстані від регіону і не мають значної прямої економічної вигоди від торгових відносин з країнами Нового Шовкового шляху. З цієї причини ініціатива «Новий Шовковий шлях» може сприйматися як спроба політичного тиску на держави Центральної Азії з метою протистояння їх співпраці із ЄАЕС та спроба навмисного виключення Росії та Китаю. Критики стверджують, що «Новий Шовковий шлях» надмірно геополітизує те, що має бути стандартною торговою політикою. З іншого боку, дистанційне просування «Нового Шовкового шляху» також можна було б розглядати як ознаку готовності до сприяння процесам розвитку в країнах Центральної Азії.

Проблема стратегії полягає також в тому, що політичні лідери Центральної Азії, бізнесмени і підприємці вважають Афганістан занадто культурно розрізним і дуже нестабільним, щоб стати надійним торговим партнером. Країни Центральної Азії побоюються потоку незаконного обігу наркотиків і бунтівників з Афганістану, якщо торговельні зв'язки будуть відкриті. Багато афганських підприємців відчують відсутність довіри їх колег з Центральної Азії до них.

Але існують проблеми і всередині регіону. Авторитарні режими країн Центральної Азії націлені на збереження свого панування, часто це відбувається шляхом придушення громадянського суспільства і політичного інакомислення. Міждержавна торгівля гальмується ізоляціоністським режимом держав Центральної Азії, які відмовляються відкрити свої кордони для іноземного бізнесу. Економічному розвитку в Центральній Азії і Афганістані заважає відсутність підприємництва та відсутність допомоги малому та середньому бізнесу з боку урядів.

Важливою проблемою є клептократія, існують побоювання, що будь-який економічний проект за підтримки міжнародного капіталу буде в першу чергу приносити вигоду елітам, а не підприємцям.

Погане управління в поєднанні з корумпованим сектором безпеки також створює сприятливі умови для поширення наркотиків і екстремістських угруповань. Авторитарні правлячі режими можуть використовувати західну фінансову допомогу та надану військову техніку для підвищення потенціалу охоронців свого режиму, а не для підтримки безпеки в своїх державах.

Крім того, ситуація в Афганістані з Талібаном знову погіршується. З цієї причини в 2015 році Барак Обама повідомив про відстрочення виведення американських військ з Афганістану. При цьому існує інформація про те, що Талібан може злитися з бойовиками Ісламської держави Іраку і Леванту. Якщо це станеться і якщо в результаті розколу в Талібані деякі талібські командири приєднаються до «Ісламської держави», ситуація може суттєво погіршитися.

Висновки

З огляду на існуючу політичну нестабільність, програми допомоги США повинні сконцентруватися на просуванні демократичних перетворень і приділяти більше уваги підвищенню якості життя, особливо в таких сферах, як охорона здоров'я, освіта, охорона навколишнього середовища, економічна прозорість і верховенство закону. Саме цих елементів не вистачає в стратегіях Китаю та Росії по Центральній Азії. Успішне виконання цих завдань може сприяти як підвищенню довіри центральноазійських держав до Афганістану, так і вирішенню проблем всередині країн регіону. Зосередження ресурсів США на декількох ключових проектах дозволить досягти кращих результатів.

Важливим моментом є надання фінансової допомоги для розвитку малого та середнього бізнесу в центральноазійських країнах, оскільки сьогодні вони не отримують підтримки від держави.

Крім того, доцільно далі здійснювати тренування та обмін досвідом у військовій сфері замість надання зброї або фінансової допомоги. Це дозволить запобігти використанню авторитарними лідерами військової техніки задля забезпечення безпеки свого режиму.

Стабільність, безпека і економічний розвиток регіону шляхом вдосконалення методів управління і більшої регіональної інтеграції, представляють інтерес не тільки для Сполучених Штатів, але і для Китаю і Росії. Американська політика щодо Центральної Азії повинна бути заснована на розумінні того, що вона являє собою сферу для співробітництва та взаємодоповнення, а не для конкуренції. Конкуренція в регіоні може створити несприятливу ситуацію в безпеці країн Центральної Азії, особливо зараз, коли є великою загроза відновлення активності радикальних ісламістських груп.

Вашингтон та Пекін, маючи спільні цілі та координуючи свої дії шляхом партнерства можуть

уникнути багато перешкод на шляху досягнення результатів. В останні роки Китай став найбільшим політичним і економічним актором регіону. Економічний вплив Пекіну в Центральній Азії різко зріс, і його амбітні плани по розширенню своїх ініціатив далі матимуть важливі економічні і політичні наслідки. Співробітництво та обмін досвідом можуть зіграти ключову роль в реалізації амбітних планів обох держав.

References

1. Clinton, H. Progress Noted, but Questions Remain Over 'New Silk Road' Initiative. *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/secretary/rm/2011/07/168840.htm>> (2016, berezen', 04).
2. Hormats, R. The United States' "New Silk Road" Strategy: What is it? Where is it Headed?". *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/e/rls/rmk/2011/174800.htm>> (2016, berezen', 04).
3. United States Agency for International Development. U.S. Overseas Loans and Grants: Obligations and Loan Authorizations, July 1, 1945-September 30, 2013. *USAID Foreign Aid Explorer*. <https://explorer.usaid.gov/prepared/Total_Economic_and_Military_Assistance_1946-2013.xlsx> (2016, berezen', 10).
4. Pyatt, G. Delivering on the New Silk Road. *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/p/sca/rls/rmks/2012/194735.htm>> (2016, berezen', 15).
5. Shine, J. TAPI pipeline to start commercial operation by 2017-18. *Business Standard*. <http://www.business-standard.com/article/economy-policy/tapipipeline-to-start-commercial-operation-by-2017-18-113022300169_1.html> (2016, berezen', 15).
6. Staff Report. Pakistan to get gas under TAPI project till 2019: Khaqan Abbasi. *Pakistan Today*. <<http://www.pakistantoday.com.pk/2016/03/16/national/pakistan-to-get-gas-under-tapi-project-till-2019-khaqan-abbasi>> (2016, berezen', 15).
7. U.S. Announces \$15 Million in Funding for CASA-1000 Electricity Project. *US Department of State*. <<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2013/218629.htm>> (2016, berezen', 15).
8. CASA-1000: Tajikistan to export 1,000MW hydel electricity. *The Express Tribune*. <<http://tribune.com.pk/story/1024352/casa-1000-tajikistan-to-export-1000mw-hydel-electricity>> (2016, berezen', 15).
9. Pyatt, G. Delivering on the New Silk Road. *U.S. Department of State*. <<http://www.state.gov/p/sca/rls/rmks/2012/194735.htm>> (2016, berezen', 16).
10. Afghan, Tajik border officers complete OSCE, UNDP border management training. *OSCE BMSC*. <<http://www.oscebmssc.org/en/news-1>> (2016, berezen', 16).
11. Ambassador Spratlen Opens New Customs Service Training Center. *Embassy of the United States in Bishkek, Kyrgyz Republic*. <http://bishkek.usembassy.gov/pr_11-05-13_ambassador-spratlen-opens-new-customs-service-training-center.html> (2016, berezen', 16).
12. U.S. Support for the New Silk Road. *US Department of State*. <<http://www.state.gov/p/sca/ci/af/newsilkroad/>> (2016, berezen', 16).
13. President Xi Jinping proposes to build a Silk Road Economic Belt with Central Asian countries. <http://www.china.org.cn/travel/revitalize_the_silk_road_in_Shaanxi/2013-11/01/content_30468580.htm> (2016, berezen', 16).
14. Wang, Helen H. China's Triple Wins: The New Silk Roads. *Forbes*. <<http://www.forbes.com/sites/helenwang/2016/01/15/chinas-triple-wins-the-new-silk-roads/#28d7b6d6520b>> (2016, berezen', 16).
15. Macaskill A. Pakistan, China, U.S. urge Taliban to rejoin Afghan peace talks. *Reuters*. <<http://www.reuters.com/article/afghanistan-taliban-talks-idUSKCN0UW0AP>> (2016, berezen', 16).
16. The United States and Central Asia: An enduring vision for partnership and connectivity in the 21st century. *Brookings Institution*. <<http://www.brookings.edu/events/2015/03/31-us-central-asia-blinken>> (2016, berezen', 17).
17. Russia, China agree to integrate Eurasian Union, Silk Road, sign deals. *Russia Today*. <<https://www.rt.com/business/256877-russia-china-deals-cooperation>> (2016, berezen', 21).
18. Pan, Philip P. Russia won't intervene in Kyrgyzstan; unrest spreads. *The Washington Post*. <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/06/12/AR2010061200750.html>> (2016, berezen', 21).
19. Erdbrink Th. Iran Is Set to Put Nuclear Deal, Now Ratified, in Motion. *The New York Times*. <<http://www.nytimes.com/2015/10/15/world/middleeast/iran-nuclear-deal-centrifuges.html>> (2016, berezen', 16).
20. Iran rejoins world economy with sanctions relief. *Al Jazeera*. <<http://www.aljazeera.com/news/2016/01/iran-rejoins-world-economy-sanctions-lifted-160117132734049.html>> (2016, berezen', 17).